

Evaluatie noodopvang voor buitenslapers 2022-2023

April 2023

Zaaknummer 391155

Inhoud

1. Aanleiding
2. Evaluatie
3. Proces
4. Gerealiseerde voorziening
5. Gebruik en bezetting
6. Geraamde kosten
7. Meldingen
8. Evaluatie gesprekken
9. Conclusies

1. Aanleiding

Wettelijke taak

In de Wet maatschappelijke opvang (Wmo) is vastgelegd dat de gemeente verantwoordelijk is voor de maatschappelijke opvang. Gemeente Ede is hiervoor centrumgemeente binnen de Valleiregio. Hiertoe behoren de gemeenten: Barneveld, Ede, Renswoude, Rhenen, Scherpenzeel, Veenendaal en Wageningen.

Beleidsuitgangspunten

In 2021 is het beleidskader maatschappelijke opvang in de Edese gemeenteraad vastgesteld. Eén van de uitgangspunten is dat niemand tegen zijn wil op straat hoeft te slapen. In het Edese bestuursakkoord 2022-2026 komt dit ook terug, met de toevoeging dat er actief gezocht wordt naar een structurele oplossing voor de noodopvang.

Winterregeling

Tijdens de winterperiode worden er extra maatregelen genomen om te voorkomen dat er mensen buiten de nacht door moeten brengen. De winterregeling is van kracht als de gevoelstemperatuur onder de 0 graden Celsius komt.

2. Evaluatie

Opdracht

Stel aan de hand van beschikbare gegevens zoals het gebruik van de noodopvang, meldingen, kosten en aan de hand van gesprekken met alle betrokkenen de evaluatie op.

Doel

Het doel is om van te leren. In de komende jaren wordt toegewerkt naar een vaste plek waar ieder jaar de opvang van dak- en thuislozen gerealiseerd wordt. Van belang is om dan helder te hebben wat de verbeterpunten zijn, wat belangrijke randvoorwaarden zijn. Kortom welke algemene lessen zijn er te trekken.

Het doel is ook om te beoordelen of de huidige locatie geschikt is of geschikt gemaakt kan worden om in de toekomst nog eens, wellicht ook vaker, te gaan gebruiken.

2. Evaluatie

Met deze evaluatie zoeken we antwoord op de navolgende vragen

Wat is opdracht vanuit de gemeente?

Wat is geldende wet- en regelgeving waar we mee te maken hebben bij de opvang van dak- en thuislozen?

Wat vraagt een locatie voor de noodopvang van deze doelgroep?

In hoeverre is een locatie als deze, ver van alle voorzieningen, geschikt of geschikt te maken voor de noodopvang van dak- en thuislozen?

Is het mogelijk om deze locatie in de toekomst nogmaals te gebruiken?

3. Proces

Opdracht vanuit gemeente

Na de zomer van 2022 is aan de gevonden projectleider de opdracht gegeven om zo snel mogelijk een tijdelijke voorziening te vinden voor de nachtopvang voor dak- en thuislozen voor de winter 2022-2023 en vervolgens aan een structurele oplossing te werken.

Aanpak

De vorige noodopvang (winter 2021-2022) was in Hotel De Paasberg gerealiseerd. Het contract met de noodopvang in de Paasberg dat liep tot 1 juli 2022 werd door de eigenaar niet verlengd.

Er is gestart met het zoeken naar beschikbare en geschikt te maken locaties. Op een leegstaand voormalig schoolgebouw na waren er geen gebouwen op deze zeer korte termijn beschikbaar. Omdat dit gebouw midden in een woonwijk ligt is gekeken naar iets anders dan een gebouw. Daarbij is gekeken naar locaties waar basisvoorzieningen zoals een toilet en een douche al aanwezig zijn. Zo zijn we uitgekomen bij zwembad De Vrije Slag.

4. Gerealiseerde voorziening

Bed, bad, brood voorziening

Een verwarmde tent op het terrein van zwembad De Vrije Slag in Bennekom met daarin een gezamenlijke ruimte om te eten en te verblijven. Hier in zijn twintig afgesloten slaapplekken voorzien van een bed gemaakt en was er een aparte ruimte met douches en toiletten.

Gebruikers kregen 's avonds warm eten, 's ochtends ontbijt en konden tijdens het ontbijt zelf een lunchpakket maken. Verder was er een aparte ruimte voor beveiliging/begeleiding van waaruit met camerabeelden toezicht werd gehouden in de tent en de algemene ruimten.

Een vaste coördinator van het Leger des Heils was aangesteld voor deze voorziening. De noodopvang was dagelijks geopend van 17.00 tot 9.00 uur. Van 17.00 tot 23.00 uur waren er 1 begeleider en 1 beveiligger aanwezig. In de nacht waren er 2 beveiligers aanwezig. Er was dagelijks busvervoer van het werkplein Ede naar De Vrije Slag. Om 17.00 uur naar De Vrije Slag en de volgende ochtend naar werkplein Ede.

4. Gerealiseerde voorziening

Een wisselende groep mensen heeft gebruik gemaakt van de noodopvang.

De groep is onder te verdelen in:

- jongeren;
- arbeidsmigranten;
- mensen met indicatie Wet Langdurige Zorg (WLZ) die wachten op een plek;
- mensen die op de wachtlijst staan voor de reguliere maatschappelijke opvang;
- mensen die wachten op een plek vanuit reclassering;
- mensen die zorg mijdend zijn (willen alleen een slaapplek, staan niet open voor begeleiding/behandeling);
- mensen met een tijdelijk huisverbod/schorsing.

4. Gerealiseerde voorziening

Opening op 8 december na publicatie van de benodigde omgevingsvergunning.
Sluiting op 1 april in verband met de voorbereidingen van de start van het zwembadseizoen.

De omgeving (ruim 50 adressen) is per brief geïnformeerd. Met de direct omwonenden is de brief doorgesproken (voor zover mensen bereikbaar waren).

Er is een klankbordgroep geformeerd met omwonenden, bestuursleden en bedrijfsleider van De Vrije Slag, en alle betrokken professionals vanuit de beveiliging, het Leger des Heils, de politie en de betrokken gemeentelijke afdelingen. Er werd maandelijks overlegd.

Op de gemeentelijke website is informatie gedeeld. Voor vragen is er een specifiek mailadres beschikbaar gesteld.

Er zijn vooraf afspraken gemaakt met betrokken professionals en het bestuur en de bedrijfsleider van De Vrije Slag. Deze afspraken zijn vastgelegd in een beheersplan.

Politie en handhaving hebben de locatie extra meegenomen in hun rondes.

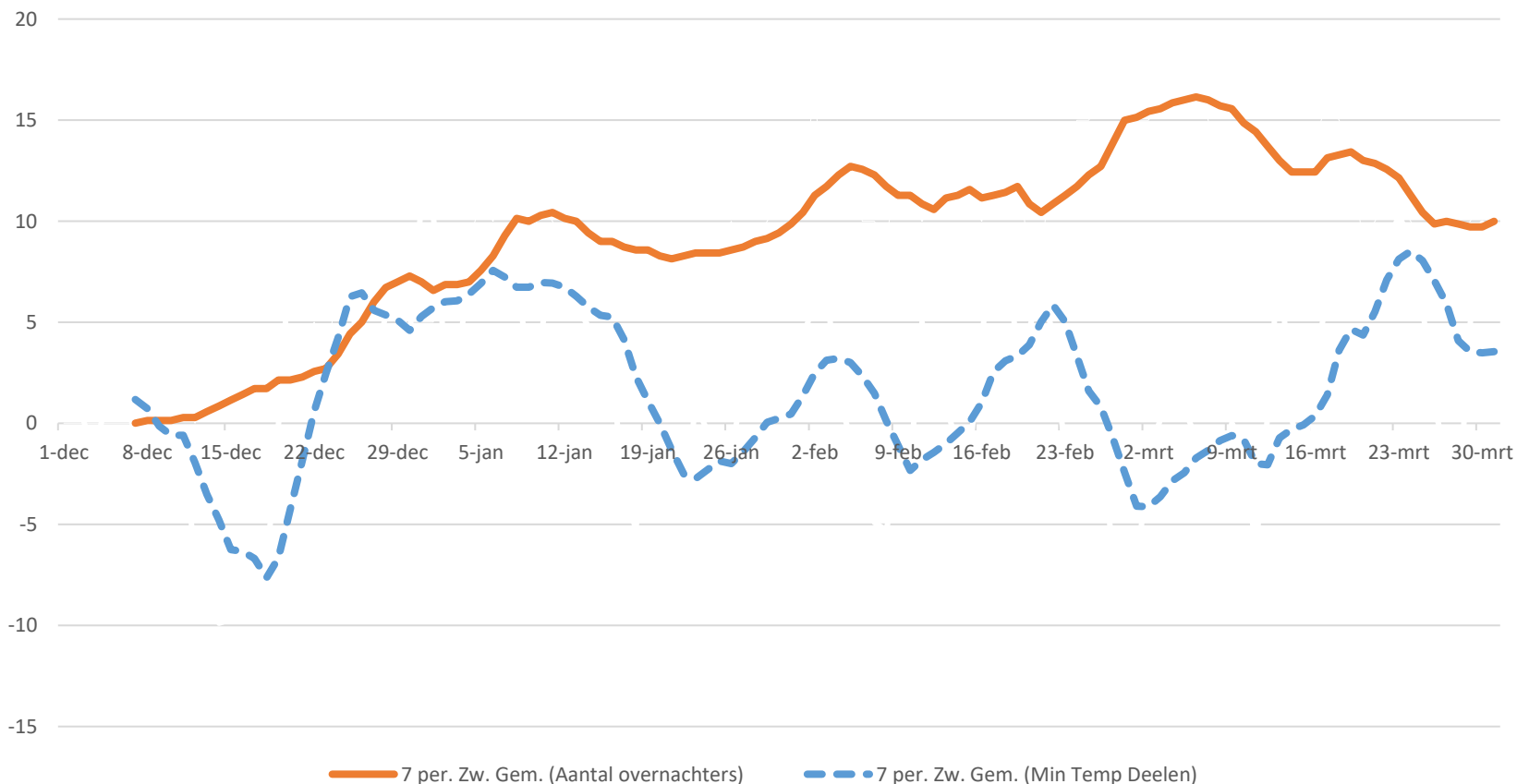
5. Gebruik en bezetting – het gebruik

Maand	Aantal overnachtingen	Aantal dagen maand	Gemiddeld aantal overnachtingen per dag	Aantal dagen met een gevoelstemperatuur van onder de nul graden Celsius (percentage)
December 2022	86	31	3	6 (19%)
Januari 2023	284	31	9	19 (61%)
Februari 2023	343	28	12	25 (89%)
Maart 2023	391	31	13	19 (61%)
Totaal	1.104	121	9	69 (57%)

5. Gebruik en bezetting – bezetting versus minimale temperatuur

Note: Er is gekozen voor weerstation Deelen, omdat het dichtstbijzijnde weerstation is met data over dec-april.

Gemiddeld aantal overnachters tegenover gemiddelde minimale temperatuur

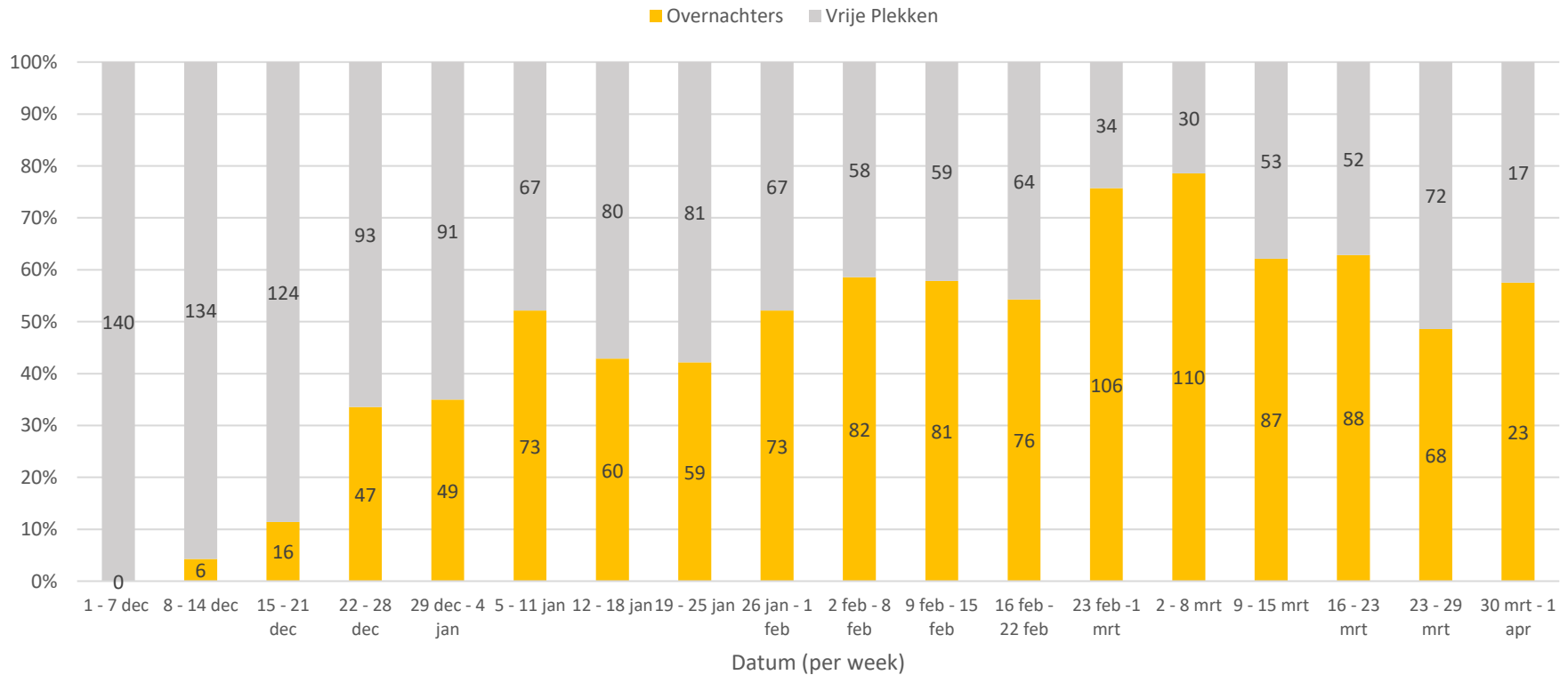


— 7 per. Zw. Gem. (Aantal overnachters)

- - - 7 per. Zw. Gem. (Min Temp Deelen)

5. Gebruik en bezetting – bedbezetting per week

Bedbezetting per week Dec 2022 - April 2023

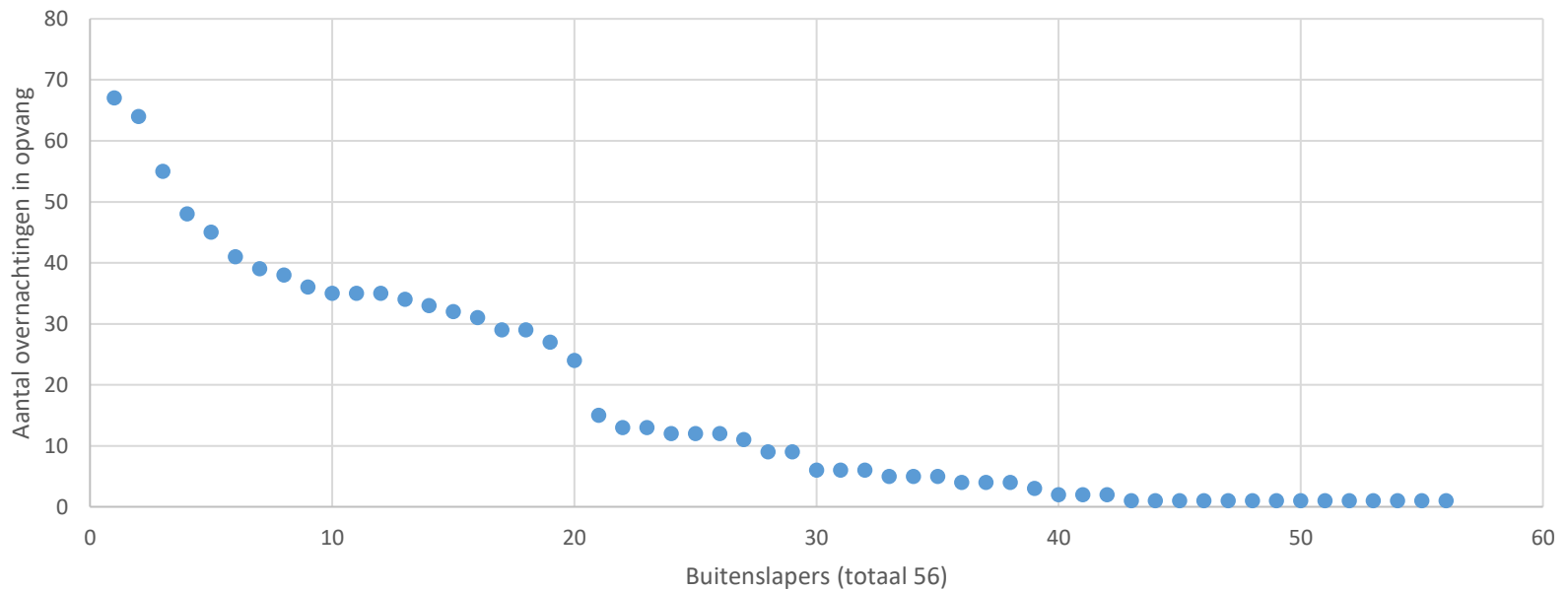


5. Gebruik en bezetting – unieke personen

Totaal 56 unieke personen (ieder bolletje is een persoon)

- Meeste overnachtingen: 67 nachten (1 persoon)
- Minste overnachtingen: 1 nacht (14 personen)
- Gemiddeld per persoon: 17 nachten

Spreiding van buitenslapers 2022-2023



5. Gebruik en bezetting - conclusies

Er is geen enkele nacht geweest waarop alle twintig bedden bezet waren.

Er is geen duidelijke relatie tussen het gebruik van de noodopvang en de buitentemperatuur.

56 unieke personen hebben gebruik gemaakt van de noodopvang.

Deze personen zijn uitgestroomd naar:

- Plek in de reguliere maatschappelijke opvang;
- Traject Housing First;
- Zelfstandige woonruimte;
- Terug naar eigen woonplek i.v.m. aflopen tijdelijk huisverbod/schorsing;
- Terug naar eigen regio;
- Detentie;
- Op straat;
- Onbekend.

6. Geraamde kosten

Omgerekend heeft de noodopvang op De Vrije Slag € 5.900,- per plek per maand gekost.

De kosten voor een plek in de maatschappelijke opvang variëren, afhankelijk van de individuele situatie van de gebruiker, tussen de € 2.000 en € 3.500,- per plek per maand.

Huur tent en inventaris	€ 35.000
Inhuur Leger des Heils inclusief beveiliging	€ 300.000
Huur terrein, energie, aanpassingen	€ 135.000
Totaal	€ 470.000

Note: genoemde bedragen zijn exclusief BTW

7. Meldingen

Meldpunt

- Veel meldingen worden onderling tussen de direct omwonenden gedeeld.
- Relatief weinig meldingen komen bij politie en handhaving (boa's).

Soorten meldingen

- Verwarde man die door spullen van mensen snuffelt, die voorbijgangers laat schrikken en die op ramen klopt bij een omwonende.
- Toename zwerfafval in de directe omgeving.
- Verwarde mensen die schreeuwend over straat gaan en voor de ingang van de noodopvang staan. Voorbijgangers voelden zich hierdoor genoodzaakt om een andere route te nemen.
- Regelmatig rondhangende mensen die wachten tot dat de noodopvang open gaat. Daarnaast ook mensen die na sluiting in de buurt blijven hangen.

8. Evaluatiegesprekken – de respondenten

Gebruikers

- Specifieke vragen voor gebruikers van de noodopvang -> 4 personen

Andere betrokkenen

- Direct omwonenden/deelnemers klankbordgroep -> 7 personen
- Omwonenden -> 5 willekeurige adressen
- Stichting Zwembad Bennekom -> 2 bestuursleden, 1 bedrijfsleider
- Leger des Heils -> 6 medewerkers
- Beveiliging -> 2 medewerkers
- Politie (wijkagent) -> 1 medewerker
- Toezicht (boa) -> 1 medewerker
- Ambtenaren belast met maatschappelijke opvang -> 6 medewerkers
- Ambtenaren belast met veiligheid -> 3 medewerkers
- Ambtenaren belast met communicatie -> 2 medewerkers

8. Evaluatiegesprekken – de gebruikers

Het gebruik maken van de noodopvang is vaak vanuit nood geboren. Mensen zijn dakloos en vaak ook werkloos en hebben geen andere plek dan buiten om de nacht door te brengen.

Gebruikers geven de noodopvang gemiddeld het rapportcijfer 7. De redenen hiervoor zijn dat men blij is dan men niet buiten hoeft te slapen, dat de begeleiding en beveiliging als prettig wordt ervaren, dat er gedoucht kan worden.

De voorzieningen (tent, douche, toilet, bed, eten) worden zeer verschillend gewaardeerd. Van enerzijds prima en kan niet beter naar anderzijds het is er vies, koud, gehorig en ik heb geen privacy.

De behandeling door de medewerkers/vrijwilligers wordt met een “goed” beoordeeld.

Ideeën voor verbeteringen gaan over het hebben van verwarming in de douche en de toiletruimte, warmere douches en de mogelijkheid om kleding te wassen (een wasmachine).

Eén gebruiker wil helpen met schoon maken.

8. Evaluatiegesprekken – algemene ervaring

De directe omwonenden ervaren veel mentale overlast door verhoogd gevoel van onrust en onveiligheid. Mensen in directe omgeving geven aan continu “aan” te staan. Een verhoogde waakzaamheid te hebben. Waarbij men weet dat er zich feitelijk nauwelijks incidenten voor hebben gedaan.

De zorgverleners (Leger des Heils en ambtenaren belast met maatschappelijke opvang) geven aan dat deze noodopvang beter is dan niets. Verre van ideaal. Te ver van het centrum. Vervoer met het busje werkt niet goed omdat niet iedereen me gaat. Voorzieningen zijn erg minimaal. Er is gebrek aan privacy voor de gebruikers.

Vanuit de oogpunten van veiligheid (beveiliging, politie, handhaving) en communicatie zijn de ervaringen positief. Nauwelijks meldingen. Heel weinig in actie hoeven komen. Los van veel “reactie” van uit de direct omwonenden verder geen reuring. Ook niet via (social) media.

De omwonenden die verder weg wonen geven aan er niets van gemerkt te hebben.

8. Evaluatiegesprekken – locatie vaker gebruiken?

Het bestuur van de Stichting Zwembad Bennekom geeft aan deze locatie voor volgend jaar niet beschikbaar te stellen. Om twee redenen. Enerzijds vanwege de belasting voor de burens van het Zwembad. Anderzijds omdat er in de winter van 2023-2024 groot onderhoud op het zwembad uitgevoerd gaat worden.

Omwonenden verder weg, politie en handhaving geven aan dat het wat hen betreft prima kan volgende winter. Politie en handhaving willen dan wel afspraken maken over het handhaven van de huisregels en het maken van afspraken vooraf en deze dan ook navolgen.

Alle overige betrokkenen geven aan dat het om verschillende redenen niet de voorkeur heeft. Dit bijvoorbeeld omdat de locatie te ver weg is, de voorzieningen te minimalistisch zijn, het te veel onrust geeft bij de direct omwonenden.

8. Evaluatiegesprekken – impact op omgeving

Voor de direct omwonenden is de impact groot. De impact bestaat dan vooral uit het gevoel van onveiligheid, onrust, de continue waakzaamheid die resulteert in slecht slapen en ander gedrag. Denk daarbij aan andere route nemen dan normaal, niet alleen durven of willen gaan.

Omwonenden verder weg hebben hier geen mening over.

De meningen van de professionals vanuit zorgverlening, veiligheid of communicatie variëren van nauwelijks impact tot begrip voor de impact die het heeft voor de direct omwonenden.

8. Evaluatiegesprekken – veiligheid

De veiligheid in de noodopvang was niet goed. Dit komt mede door:

- gebrek aan privacy
- gebruikers met verschillende achtergronden in een kleine gehorige ruimte
- een verwarming die continue geluid produceert
- licht dat 's nachts blijft branden
- beveiligers die lang niet altijd in de tent aanwezig zijn

Door een goede samenwerking tussen alle betrokkene partijen was de veiligheid voor de omgeving goed. Dit ondanks het gevoel van onveiligheid bij een aantal direct omwonenden. Aandachtspunt hierbij is de beveiliging. Wisseling van beveiligingsbedrijf en daarmee van bemensing gaf onduidelijkheid in de samenwerking. Eerder gemaakte afspraken moesten hernieuwd worden..

8. Evaluatiegesprekken – onverwachte situaties

Alle betrokkenen zijn het er over eens dat er snel en adequaat gehandeld is in de voor gekomen situaties. De lijnen waren kort. Er werd snel gehandeld.

Op een aantal scenario's (rond blijven hangende mensen, drugs koerier voor de poort) hadden we beter voorbereid moeten zijn.

8. Evaluatiegesprekken – communicatie gemeente

Alle betrokkenen zijn het er over eens dat:

- De eerste communicatie (brief) veel te laat kwam, een gevoel van overval te weeg bracht.
- De inhoud van de vraag- en antwoordbijlage bij de brief op een aantal essentiële punten niet over een kwam met de praktijk in de noodopvang. Denk daarbij aan openingstijden, poort sluiten, s nachts er niet uit mogen, geen alcohol, geen drugs. Dit heeft een negatief effect op het vertrouwen gehad.
- Het houden van een inloopmoment voor omwonenden is een advies voor een volgende locatie.
- De klankbordgroep heel positief heeft bijgedragen.

8. Evaluatiegesprekken – kwaliteit huisvesting

Met de professionals voorop zijn alle betrokkenen het er over eens dat dit veel te minimalistisch is, veel te sober, onder andere omdat:

- De slaapruides niet afgesloten kunnen worden;
- De tent gehorig is;
- De gehele nacht de verlichting brand;
- Het eten verwarmd moet worden in de tent;
- De verwarming continue lawaai geeft;
- Delen van de tent alsnog niet voldoende verwarmd werden;
- Gebruikers eerst naar buiten moeten om douches en toiletten te bereiken;
- Douche en toiletruimte onverwarmd aan voelen;
- Douches zelf niet erg warm zijn;
- Er geen opbergmogelijkheden zijn voor persoonlijke spullen;
- Er geen mogelijkheden zijn om kleding te wassen (geen wasmachine).

8. Evaluatiegesprekken – nog andere punten

Ga voor een passende oplossing in gesprek met en kijken bij andere gemeenten.

Zorg naast een opvang voor de nacht ook voor “opvangmogelijkheid” gedurende de dag.

Er zijn zorgen over wat er met de gebruikers gebeurt na 1 april.

Het aantal arbeidsmigranten is opvallend hoog dit jaar.

In een omgeving die door hard rijdende auto's al niet verkeersveilig is, is het onverstandig om een verkeer aantrekkende voorziening als deze noodopvang te realiseren.

9. Conclusies

Voorziening te sober

Alles bij elkaar is de voorziening te sober. Een beperkt geïsoleerde tent, verwarming die dag en nacht aan staat om de ruimte voldoende te verwarmen, onvoldoende privacy in slaapruintes, gehorig, licht dat gehele nacht aan blijft i.v.m. veiligheid, te koude douche- en toiletruimte bereikbaar door naar buiten te gaan, geen mogelijkheden om kleding te wassen.

Voldoende bedden

Het aantal slaapplekken van twintig was voldoende.

Bestuur zwembad ziet geen mogelijkheid voor komende winter

Om verhoudingen met de buurt goed te houden kiest het bestuur er voor om deze locatie niet voor komende winter weer beschikbaar te stellen. Indien nog nodig wil het bestuur wel mee denken over het gebruik van deze locatie over een aantal jaren.

De locatie is ook niet beschikbaar in verband met de geplande groot onderhoudswerkzaamheden in de winter van 2023-2024.

9. Conclusies

Eerder beginnen met zoektocht naar een locatie

Eerder een nieuwe locatie vinden betekent meer voorbereidingstijd.

Locatie te ver van het centrum/andere voorzieningen

Deze locatie is te ver verwijderd van andere voorzieningen waar dak- en thuislozen gebruik van maken.

Veel verschil in ervaren overlast

Direct omwonenden ervaren vooral mentale overlast (toename van waakzaamheid). Voor omwonenden verder weg, politie en toezicht is er beperkte tot geen overlast.

Geen opvang-/inloopvoorziening overdag

Door het ontbreken van een laagdrempelige inloopvoorziening voor overdag hangen de dak – en thuislozen doelloos rond en zijn vaak al ver voor dat de noodopvang opent om 17.00 uur aan het wachten nabij de ingang.